

Bij Beijing wordt een wad-dengebied vol-geplemt met zware indus-trie. Theunis Piersma en Sytze Pruijsma reizen volgen-dende maand naar China om te onderzoeken wat dit met trekvogels doet.

Theunis Piersma en Sytze Pruijsma op het wad in de Boahai Baai. FOTO ADRIAN BOYLE

Stank, lawai en vogels

HALBE HETTEMA

Twintig kanoetstrandlopers zijn twee weken geleden bij de Roebuckbaai in Noordwest Australië voorzien van kleine zenderettes. Als bioloog Theunis Piersma uit Gaast en musicus en vogelkennner Sytze Pruijksma uit Weidum half mei op expeditie gaan naar de Chinese wadden, zijn de bewuste stelllopers daar ook. Om krachten op te doen voor het vervolg van hun reis naar het broedgebied in Siberië.

Deze kanoeten zullen bij de Boahai Bay, onderdeel van de Gele Zee, een sterk veranderd wad aantreffen, net als in de voorgaande jaren.

De industrialisatie in dit deel van China is ongerekend. Wat er aan ruimte en voedsel overblijft voor vogels is heel weinig. Het is de vraag wat de duizenden kanoeten gaan doen. Een deel zal waarschijnlijk proberen in het sterk gedecimeerde voedsele gebied aan de kost te komen, een ander deel trekt wellicht naar elders. De vraag is waarheen. Het zenderonderzoek moet dat uitwijzen. „Fer skriklik spammend“ is het voor Piersma.

Samen met Pruijksma was hij vorig jaar voor het eerst in China. Het is een bijzonder verbond van een hoogleraar in de dier-ecologie en een musicus, die in beelden en

Piersma zegt zijn wetenschappelijke lezingen, over bijvoorbeeld de grutto, met veel meer gevoel te kunnen overbrengen in de gezamenlijke presentaties met Pruijksma: „It reket de minskien, en ek myselfs, folle meer.“

Het tweetal maakte meerdere gezamenlijke expedities, vorig jaar mei dus al naar China. Piersma: „Dat wie in skok. Sa'n smoarch, rottich yndustriegebiet yn in waadgebiet. It stjonkt, it makket iwich lawaai.“

Met dank aan de Olympische Spelen van 2008, zo stelt de bioloog cynisch vast. Voor het grootste sportevenement ter wereld wilde China dat de lucht in Beijing zo schoon mogelijk zou zijn. Het was de aanzet tot de industrialisatie elders, uitgerend in het wadden-gebied van de Gele Zee.

Aan de kust wordt de ene na de andere stad uit de grond gestampt.

Clankens emoties vangt die de natuur oproeft. De combinatie blijkt wonderbaarlijk goed te werken. De twee vullen elkaar aan. „Yn de natoer reket de holle folsslein leech“, zegt Pruijksma. „Dat soart foar in soad ynspirasje.“ Het helpt hem bijvoorbeeld bij het maken van zijn voorstelling Lân, waarin hij natuur, beeld en muziek samenbrengt in zijn verhaal over het landschap.

Piersma zegt zijn wetenschappelijke lezingen, over bijvoorbeeld de grutto, met veel meer gevoel te kunnen overbrengen in de gezamenlijke presentaties met Pruijksma: „It reket de minskien, en ek myselfs, folle meer.“

In deze entourage hopen Piersma en Pruijksma hun werk te doen. De zenderettes functioneren al. Thuis in Gaast laat Piersma het op zijn

Een urbanisatie ter grootte van onze Randstad, in vijf jaar tijd gebouwd.

En toch is het er nog een prachtig gebied voor vogelaars. Er lopen dammen door de zee, die geweldige mogelijkheden bieden om vogels te observeren. Duizenden stelllopers komen af op de kleine schelpdierjes waarmee dit wad bezaid ligt. Vissers proberen er nog de kost te verdienen. Vogelvangers komen op de fiets naar het gebied, als waren het de in Friesland bekende wielerflappers.

In deze entourage hopen Piersma en Pruijksma hun werk te doen. De zenderettes functioneren al. Thuis in Gaast laat Piersma het op zijn problemen zien. Op een zentertje zit een zonnecel die continu wordt opgeladen. Zo is er geen gedoe met leeglopende batterijen.

Op het bakje staat de vermelding theunis@nioz.nl. Als de vogel doodgaat of als het zentertje eraf valt, dan hoopt de onderzoeker op een melding van de vinder.

Piersma probeert zich voor te stellen hoe het straks zal gaan bij het onderzoek op de Chinees wadden. „Dat wy op in dykje steane mein laptop, en dat de kaart oanjout dat dêr ien fan de mientsen sit. En dat wy dy fûgel dan mei de telescoop yn it fizier krije. Machtich.“

Voor Pruijksma is het niet minder spannend. „Sa'n fûgel, dy st dan siocbst op in tuskenstop yn in reis fan tovetuzzen kilometer. Dy emosjaie, dy hoopje ik los te meitsjen.“

Het tweetal gaat dus onderzoeken naar wadvogels, maar ver van de Nederlandse Waddenzee.

Onderzoek
naar vogels
in Gele Zee

De Chinese 'wielerflapper' Zhing op de fiets bij de waddenbaai.

laptop zien. De kanoeten bestrijken een deel van de Noordwest-Australische kust, vlakbij het biologisch onderzoeksstation in Broome.

Het gaat om een heel nieuwe technologie, leg Piersma uit. Specialisten uit Alaska hebben meegeholpen bij de ontwikkeling van de zenderettes. Het zijn platte bakjes van 4,5 gram, die op een stukje kaalgeknipte huid van de kanoeten worden geplakt. Bij onderzoeksinstituut NIOZ op Texel is op een aantal vogels uitgeprobeerd hoe de zenders goed kunnen worden aangebracht.

Het gewicht zal voor de vogels, die zelf 120 tot 200 gram wegen, geen probleem zijn. Op een zentertje zit een zonnecel die continu wordt opgeladen. Zo is er geen gedoe met leeglopende batterijen.

Op het bakje staat de vermelding theunis@nioz.nl. Als de vogel doodgaat of als het zentertje eraf valt, dan hoopt de onderzoeker op een melding van de vinder.

Piersma probeert zich voor te stellen hoe het straks zal gaan bij het onderzoek op de Chinees wadden. „Dat wy op in dykje steane mein laptop, en dat de kaart oanjout dat dêr ien fan de mientsen sit. En dat wy dy fûgel dan mei de telescoop yn it fizier krije. Machtich.“

Voor Pruijksma is het niet minder spannend. „Sa'n fûgel, dy st dan siocbst op in tuskenstop yn in reis fan tovetuzzen kilometer. Dy emosjaie, dy hoopje ik los te meitsjen.“

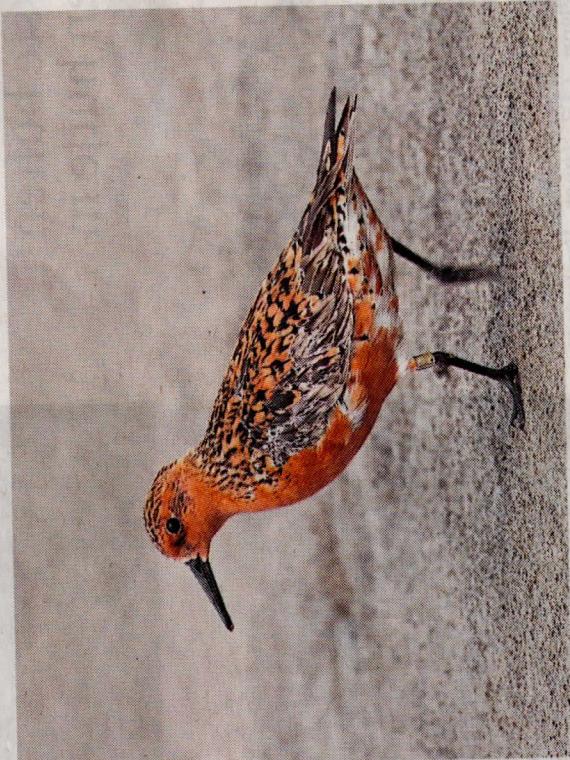
Het tweetal gaat dus onderzoeken naar wadvogels, maar ver van de Nederlandse Waddenzee.

SJOUWE

Friese vogelaars op Chinees 'wad'

LEEUWARDEN - Het gebied heeft de kwaliteit van een wadgebied, maar anders dan in Nederland wordt het door de Chinese volgeplemt met nieuwe steden en zware industrie. Bioloog Theunis Piersma en vogelkennner en musicus Sytze Pruijsma reizen volgende maand naar China om in de Boahai Bay vogelonderzoek te doen.

> zaterdag in s&s: Wadden in China

De kanoe.

Het betreft een andere trekroute. Het wad van de Grote Zee is een belangrijke schakel onderweg van Australië naar Siberië, bij ons gaat het om de vogeltrek van Afrika naar Siberië. Hoe groot de verschillen ook zijn, de bedreigingen van het wadden gebied hier en ver van huis zijn vergelijkbaar. Dit was voor Piersma vijf jaar geleden aanleiding het Global Flyway Network op te richten. Met steun van het Wereld Natuurfonds en Vogelbescherming Nederland, en in samenwerking met de universiteiten van Beijing, draait als uitvoeropstel hiervan nu dit project in China. Het gaat om meer dan alleen het onderzoek, stelt Piersma. Ook een conferentie maakt deel uit van het expeditieprogramma. Hier hopen de twee Frielen de autoriteiten duidelijk te maken dat ze rekening moeten houden met de natuurwaarden van de wadden in hun land.

Piersma: "Wy wolle ynfloedrike ynstansjes der op oansprekke, dat der ek noch wat oars is as allinnich ekonomy." De onderzoeker is in dit opzicht niet pessimistisch. "De Sjinese oerheid likt him te realiserjen dat der in 'gouden râne' bestiet aan de Giele See. Dat dêr wat fan oerbljuwe moat."

Wellicht helpt het als Pruijsma op die conferentie ook de emoties weet op te roepen met een indringend spel van beeld en muziek. "Dat de minskien yn 'e buk rekke wurde. Dat sy fiele dat natoer meer is as allinnich sifers op papier."

En als dan uiteindelijk 20 procent van de totale wadden in de Boahai Bay bewaard blijft voor de trekkvogels, dan is voor Piersma en Pruijsma de missie geslaagd.

Voorstelling Toanen fan fugeltrek,
Sytze Pruijsma en Theunis Piersma.
Donderdag 21 april, kerk Britswert,
20.00 uur.

Onderduikers in Leeuwarden

Filosoferen over schoonheid Piersma en Pruijsma in China

